

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 166/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. G., H., zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresnej prokuratúry v Leviciach č. k. 1 Pv 738/2005-60 z 22. januára 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. G. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. marca 2010 doručená sťažnosť JUDr. J. G., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresnej

prokuratúry v Leviciach (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pv 738/2005-60 z 22. januára 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Levice (ďalej len „vyšetrovateľ“) uznesením sp. zn. ORP-443/OEK-LV-2005 zo 6. októbra 2009 vzniesol obvinenie proti sťažovateľovi pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 3 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu vyšetrovateľa sťažnosť, v ktorej namietal, že

„- ide o opätovné podanie trestného stíhania od istých občanov H. spred r. 2005, ktoré bolo vyšetrovacími orgánmi zastavené, ktorého účelom je zdiskreditovať sťažovateľa pred voľbami, ktoré sa budú konať na jeseň v tomto roku, a tak mu znemožniť opätovné zvolenie do funkcie starostu, ktorú vykonáva nepretržite od r. 1990,

- trestné stíhanie je vykonštruované na objednávku pochybnej osoby,

- skutok je popísaný tak zmätočne, že z neho nie je absolútne poznateľný objekt trestného činu, jeho objektívna stránka a opomína sa subjektívna stránka uvedeného trestného činu.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že ide o typické kriminalizovanie bežného občianskoprávneho konania, čo je v právnom štáte neprípustný zásah represívnymi prostriedkami do tohto konania a do súkromnej sféry sťažovateľa. Na prípadnú ochranu vlastníckych práv slúži celý rad civilných prostriedkov, ktoré oznamovateľom a poškodeným boli využité, keď v konaní vedenom na OS v Leviciach pod sp. zn. 6 C 247/2006 sa vedie spor o určenie vlastníckeho práva.“

Prokurátor okresnej prokuratúry uznesením č. k. 1 Pv 738/2005-60 z 22. januára 2010 sťažnosť sťažovateľa zamietol s odôvodnením, že nie je dôvodná, pričom *„V ďalšom texte uvedeného uznesenia len konštatoval, že skutok sa stal a že konanie obvineného napĺňa znaky tr. činu podvodu a bude vecou ďalšieho vyšetrovania, či okolnosti jeho obrany budú potvrdené alebo vyvrátené.“*

Poukazujúc na to, že „Podstata namietaného práva na inú právnu ochranu a spravodlivý proces pred orgánmi verejnej moci podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, spočíva v požiadavke, aby jeho rozhodnutie bolo úplné z hľadiska skutkových a právnych záverov, a teda preskúmateľné a z hľadiska zákona – trestného poriadku – akceptovateľné“, sťažovateľ tvrdí, že okresná prokuratúra na jeho námietky uvedené v „sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa, fakticky vôbec nereagovala“.

Sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti argumentuje najmä takto:

„... je potrebné pripomenúť všeobecný zmysel inštitútu začatia trestného stíhania, ktorý je významným prvkom práv ochrany obvineného. Samotné začatie trestného stíhania je úkonom, ktorý má veľmi závažné dopady na osobu obvineného a zmyslom tohto inštitútu je umožniť obvinenému obhajovať sa proti takému obvineniu, z ktorého je jasné, aké konkrétne skutočnosti naplňajúce znaky tr. činu sú mu kladené za vinu. Obvinený totiž musí mať možnosť budovať svoju obhajobu voči konkrétnemu skutkovému dej. Ide tu o právo obvineného na spravodlivý proces, ktoré je garantované čl. 17 ods. 2 ústavy.

2. Začatím trestného stíhania je určený nielen predmet trestného stíhania, ale má aj výrazný vplyv na výkon oprávnenia obhajoby obvineného. Popis skutku musí mať preto všetky potrebné znaky tr. činu – objekt, obj. stránku, subjekt, subjektívnu stránku a protiprávnosť. Dôležitou požiadavkou popisu skutku v uznesení o začatí trestného stíhania je teda uvedenie aj subjektívnej stránky konania obvineného, t. j. zavinenie, prípadne aj pohnútky a dôležitý je aj následok. Všetky tieto okolnosti musia byť vyjadrené v uznesení o začatí trestného stíhania tak, aby nevzbudzovali pochybnosti o naplnení týchto základných znakov tr. činu (porov. rozsudok NS ČR sp. zn. 4 Tz 99/2009-I, na www.nsoud.cz).

3. Práve uznesením o začatí trestného stíhania je realizovaná zásada riadneho zákonného procesu uvedená v čl. 17 ústavy, takže pokiaľ toto napadnuté uznesenie nemalo uvedený zákonný podklad, došlo tak k porušeniu čl. 17 ods. 2 ústavy (porov. nálezy ÚS ČR I. ÚS 46/96, IV. ÚS 582/99).“

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ zastáva názor, že okresná prokuratúra napadnutým uznesením porušila jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 17 ods. 2

ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. J. G. na inú právnu ochranu zákonom stanoveným spôsobom podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 2 ústavy a na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, uznesením Okresnej prokuratúry v Leviciach z 22. 1. 2010, č. k. 1 Pv 738/2005-60, porušené bolo.

2. Napadnuté uznesenie okresného prokurátora sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresná prokuratúra Levice je povinná uhradiť JUDr. J. G. trovy právneho zastúpenia tak, ako ich vyčíslime v záverečnom návrhu, a to na účet JUDr. E. L.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 738/2005-60 z 22. januára 2010, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa č. k. ORP-443/OEK-LV-2005 zo 6. októbra 2009, ktorým bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 3 Trestného zákona.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zdôrazňuje, že pri ochrane základných práv a slobôd je uplatnenie jeho ústavou vymedzených právomocí limitované princípom subsidiarity. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva alebo slobody, musí rešpektovať postupnosť ich ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu (podobne pozri napr. II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu

jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V prípadoch, pri ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv alebo slobôd v trestnom konaní, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat' také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. pozri napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 33 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný vybaviť podnet do dvoch mesiacov od jeho podania. V odôvodnených prípadoch rozhodne o predĺžení tejto lehoty bezprostredne nadriadený prokurátor (§ 53 ods. 1).

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona o prokuratúre ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou považuje podnet, ako aj opakovaný podnet podľa zákona o prokuratúre za právne prostriedky, ktoré zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, a to aj vo vzťahu k tým právam, ktorých porušenie sťažovateľ namieta touto sťažnosťou (pozri napr. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, IV. ÚS 28/2010 atď.). V tejto súvislosti ústavný súd už viackrát pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil právny názor, že vynechanie týchto právnych prostriedkov nápravy (t. j. podnetu a opakovaného podnetu), ktoré existujú v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky, nemožno nahrádzať podaním sťažnosti ústavnému súdu, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli, resp. mohli napomôcť k odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu orgánu činných v prípravnom konaní, resp. aj v konaní týchto orgánov pred začatím trestného stíhania (I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ v predmetnej veci v záujme ochrany svojich práv nepodal podnet, resp. opakovaný podnet podľa príslušných ustanovení zákona o prokuratúre, ktoré ústavný súd podľa svojej doterajšej judikatúry považuje za účinné právne prostriedky nápravy v zmysle podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a to aj vo vzťahu k ochrane tých práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta touto sťažnosťou (m. m. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05). Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. apríla 2010